

Näringslivsenheten
Linda Herngren Wahlström
Processledare Centrumutveckling

Vaxholms centrumutveckling, nulägesbeskrivning

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	2
2. Metod nulägesbeskrivning	2
3. Några demografiska utgångspunkter	2
4. Vaxholm i vårt hjärta	3
5. Vaxholm kan utvecklas	4
5.1. Utbud i Vaxholms centrum	5
5.2. Det offentliga rummet	8
5.3. Kommunikationer	10
6. Förutsättningar för företagande i centrum	11
6.1 Samverkan	12
7. Nästa steg	12

1. Bakgrund

Den 24 mars 2022 gav Kommunstyrelsen Näringslivsberedningen i uppdrag att, i dialog med näringslivet, ta fram en strategi och handlingsplan för hur Vaxholms stadskärna på östra Vaxön på 10 års sikt ska utvecklas till ett levande, hållbart och attraktivt centrum året runt.

Projektet pågår fram till våren 2024 och kommer att genomföras i följande steg:

1. Nulägesbeskrivning (september 2022 – februari 2023, KS 23 mars)
2. Strategiarbete (mars 2023 – oktober 2023, KS 23 november)
3. Handlingsplan (november 2023 – februari/mars 2024)

Varje steg bereds i Näringslivsberedningen och presenteras för kommunstyrelsen innan nästa steg i arbetet tar vid. Detta dokument beskriver steg 1, Vaxholms centrum's nuläge.

2. Metod nulägesbeskrivning

Nulägesbeskrivningen baserar sig på gruppintervjuer med ett 20-tal representanter för Vaxholms näringsliv och föreningsliv, samtal med fastighetsägare och bostadsrättsföreningar i centrum, workshops med kommuninvånare i olika åldrar boende på Vaxön, Rindö, Resarö och Kullön samt möten med tjänstepersoner inom stadsbyggnadsförvaltningen i Vaxholms stad. Samtliga partier som är representerade i KF har också getts möjlighet att komma med inspel via Näringslivsberedningen och Nämnden för Teknik Fritid och Kultur.

Följande organisationer finns representerade i arbetet genom intervjuer eller inskickat underlag: Företagarna Vaxholm, Destination Vaxholm, PRO, SPF, Reumatikerförbundet, Väntjänsten och Föreningen Värna Vaxholm. Dessutom ungdomar som vi mött på Storstugan, småbarnsföräldrar (genom Öppna förskolan) och familjer med tonårsbarn.

Under gruppintervjuer och samtal har deltagarna fått beskriva vad de uppskattar med Vaxholms centrum, vad de saknar och upplever kan förbättras och vad de upplever att det är som gör Vaxholm unikt.

De mjuka värden som beskrivits i samtal och gruppintervjuer kompletteras med information hämtad från bland annat SCB medborgarenkät 2022, underlagen till Handelsutredningen (under framtagande) och Översiktsplan Vaxholm 2030.

3. Några demografiska utgångspunkter

I Vaxholms kommun bor idag ca 12 000 personer (SCB december 2021). De allra flesta bor på de öar som är möjliga att nå med bil (bro eller vägfärja), dvs Vaxön (42 %), Resarö (28 %), Kullön (8 %) samt Rindö och Skarpö (16 %).

Vaxholms befolkning har generellt god socioekonomisk standard. Genomsnittsinkomsten före skatt 2021 låg enligt SCB på 43 148 kr per månad vilket var 40 % över riksnittet. Det ger signal om en köpstark befolkning. Samtidigt är den dagliga utpendlingen från kommunen stor, något som påverkar köpkraften i centrum negativt. Enligt Handelsfakta (HUI Research) hade Vaxholm ett försäljningsindex på 50 under år 2020, vilket innebär att hälften av kommuninvånarnas inkomster spenderas utanför

kommunen. Det var lägre än för kommungruppen ”pendlingskommuner nära storstad” generellt vilka hade ett medianvärde på 72. För Täby kommun var motsvarande försäljningsindex 156 vilket betyder att det finns ett stort antal personer från andra kommuner som handlar där.

Utöver den bofasta befolkningen har Vaxholm ca en miljon besökare årligen. Av dessa besöker majoriteten Vaxholm under sommarmånaderna juni, juli och augusti. Besökarna utgör en viktig del av Vaxholms centrumskundunderlag och besöksnäringen är också en av Vaxholms största näringar. Besöksnäringföretagen samverkar aktivt för att förlänga säsongen och därmed stärka kundunderlaget i centrum året runt. Vaxholms befolkning och potentiella köpkraft ökar också sommartid när sommarboende flyttar ut till de ca 1700 fritidshus som finns i kommunen.

Säsongsvariationen ger tydliga avtryck i staden. Även under veckans dagar finns variationer då majoriteten av besöken i Vaxholms centrum sker under helger, medan vardagarna har ett betydligt lägre besökarantal.

4. Vaxholm i vårt hjärta

Utvecklingen av Vaxholms centrum är en fråga som engagerar. I de intervjuer som ligger till grund för nulägesbeskrivningen uttrycks en stark kärlek till platsen och det finns en tydlig vilja att Vaxholm ska fortsätta att vara en levande skärgårdstad med en stadskärna som är öppen och tillgänglig för alla, året runt.

Vaxholms centrum definieras i projektet som Östra Vaxön, från Lägergatan till Kastellsundet. Det uppfattas som positivt att centrumcirkeln vidgas utanför ”det traditionella butiksområdet”. Samtidigt framhålls att även Kastellet, i egenskap av en Vaxholms viktiga sevärdheter och potentiell plats för fler kontor och verksamheter, bör inkluderas i centrumdefinitionen. Även Badholmen har lyfts fram i detta sammanhang.

Småstadskänslan med butiker och restauranger i kombination med den äldre bebyggelsen och skärgårdsmiljön med närheten till havet, båtlivet och kajerna nämns genomgående som det som deltagarna uppskattar som mest med Vaxholm.

Att Vaxholm är en egen, liten stad, mitt i skärgården med både hav och naturreservat runt omkring och samtidigt nära Stockholm gör Vaxholm unikt. Vaxholm skiljer sig också från många andra platser genom familjariteten – att "alla" hälsar och att man oftast träffar någon som man känner och kan byta några ord med när man är nere i centrum. Det sociala mötet lyfts fram som en drivkraft för att gå ner till centrum. Man vill mötas och umgås på ett avspänt sätt, utan att mötet nödvändigtvis är planerat i förväg. Särskilt de personer som bor på Vaxön betonar det informella mötet som en drivkraft. För boende på kringliggande öar kan Vaxholm centrum mer ha karaktär av aktivitet eller utflykt och då främst under helgen.

Flera lyfter fram att Vaxholm, trots att det är en liten stad, har såväl bibliotek, systembolag, apotek, och vårdcentral – en service som värderas högt och ses som nödvändig för att Vaxholm ska fortsätta att vara en levande stad. Bilden bekräftas i SCB Medborgarundersökning 2022 där samhällsservicen får höga betyg.

Vaxholm upplevs också som en trygg plats. I SCB Medborgarundersökning 2022 säger 98 % att de känner sig trygga i det område där de bor under dagtid, och 84,3 % efter mörkrets inbrott. Motsvarande siffra för riket är 95,2 respektive 75,1 %.

5. Vaxholm kan utvecklas

Trots Vaxholms många fördelar uttrycks en oro för att Vaxholm, med den ökande konkurrensen från närliggande köpcentra och ändrade beteendemönster, ska utvecklas i negativ riktning och bli en renodlad sommarstad där handel och centrumliv övriga delar av året utarmas.

Utveckling uppfattas av de som intervjuats som något positivt och nödvändigt, samtidigt som det behöver ske på ett sätt så att Vaxholms unika värden med äldre bebyggelse, småstadsidentitet och skärgårdskänsla bevaras.

I nulägesintervjuerna identifieras ett antal områden där deltagarna upplever att Vaxholm kan bli bättre och som, om de åtgärdas, skulle kunna påverka utvecklingen i motsatt riktning och bidra till att Vaxholm jämnar ut säsongvariationerna och blir en levande skärgårdstad året runt.

Bland de områden som kommer upp oftast återfinns behovet av att hitta en lösning för parkering och hållbara kommunikationer, önskan om ett bredare utbud av butiker, restauranger, aktiviteter och fler mötesplatser. Bristande av skyltning och information om vad som finns och är på gång lyfts fram som en bidragande orsak till att inte så många som det kunde vara nyttjar Vaxholms centrum under lågsäsong.

5.1. Utbud i Vaxholms centrum

Butiker och service

Ju bredare utbud som finns i stadskärnan, desto fler besöksanledningar. När utbudet breddas följer antalet besökare med. I rapporten Cityindex Insikt 2022 slår Handels utredningsinstitut (HUI) och Fastighetsägarna fast att besöksantalet ökar med en till två procent för varje ny bransch som tillkommer, och effekten är större ju mindre stadskärnan är.

Även om Vaxholms butiker är uppskattade så upplever många att urval och utbud är för begränsat för att de ska göra merparten av sina ärenden i Vaxholm. Även öppettiderna, då samtliga butiker förutom matbutikerna stänger senast klockan 18.00, gör det svårt för de som arbetar på annan ort att hinna in innan stängning.

Inom området finns idag ett flertal butiker som säljer inredning, damkläder och fritidskläder. Det finns också blomsterbutik, leksaksbutik, chokladbutik, båtillbehör, färgaffär och matbutik. De flesta butiker håller öppet året runt. Många av dem 6 eller 7 dagar i veckan. Det finns också service i form av apotek, vårdcentral, tandläkare, optiker, bibliotek, systembolag, frisörer, hudterapeuter, tapetserare, båtmackar, sjötaxi och cykeluthyrning.

Deltagarna i nulägesintervjuerna uppger att de saknar den service som bankerna kunde ge. Även skoaffär, saluhall, herrkläder, bok- och pappershandel, second hand och återbruksbutik nämns återkommande i samtalen om butiksutbud. Torghandel, loppmarknader och pop up-butiker lyfts fram som komplement till ordinarie butiker.

I bilaga 1 finns en sammanställning av butiker i Vaxholms centrum gata för gata.

Restauranger och caféer

I Vaxholms centrum finns flera restauranger och caféer som är öppna året om. I nulägesintervjuerna framkommer att de gärna kan vara ännu fler. Deltagarna önskar också att caféer och restauranger vore öppna längre på kvällarna. Vardagar stänger caféerna klockan 18 och på helgerna stänger flera restauranger senast klockan 22.00 (köket ytterligare en timma tidigare) vilket enligt deltagarna gör Vaxholm till en "död" stad kvällstid, även under sommarmånaderna.

Uteserveringar ses som attraktivt och några önskar att de skulle finnas kvar och användas under längre tid på året, eller helst året runt.

SCB medborgarundersökning 2022 bekräftar behovet av fler caféer och restauranger. 77,3 % ger café- och restaurangutbudet i Vaxholm höga betyg. Siffran har sjunkit sedan 2021 då 85 % gav motsvarande betyg. Andel i riket är 81,8 %.

Detaljplanerna för Vaxholms stadskärna möjliggör i flera fall café- och restaurangverksamheter i fastigheterna i centrumområdet. Uteserveringar på allmän plats kräver tillstånd av markägaren, det vill säga kommunen, och polistillstånd. Kräver själva uteserveringen bygglov och är placerad på allmän plats kan detta lösas med tidsbegränsat lov alternativt tidsbegränsat lov av säsongskaraktär.

En utmaning för etablering av restaurangverksamhet är de ombyggnader av till exempel ventilationssystem som skulle krävas i flera fastigheter / lokaler. En kostnad som fastighetsägare och bostadsrättsföreningar ibland tvekar inför och därför hellre välkomnar verksamheter som inte kräver denna ombyggnad. Vaxholms restauranger ligger också ofta i samma fastigheter som bostäder vilket kan verka störande för grannar, speciellt om restaurangen har öppet länge på kvällar eller sena nätter.

Sedan 2019 finns möjlighet att placera två food trucks på Rådhusorget. Platserna tilldelas enligt önskemål från sökande enligt principen först till kvarn när fullständig ansökan har kommit in till förvaltningen. Beslutet gäller tills en genomarbetad policy beslutas av kommunstyrelsen.

I bilaga 1 finns en sammanställning av restauranger och caféer i Vaxholms centrum gata för gata.

Hotell och boendeanläggningar

Besöksnäringen är en av Vaxholms största näringar. Det utökade kundunderlaget från turister och besökare spelar stor roll för lönsamheten hos handel och restauranger i centrum. Även för aktivitetsföretagen i Vaxholm och på kringliggande öar är besökarna en viktig inkomstkälla.

I centrum finns idag ett hotell, ett par B&B samt ett antal privata uthyrare som är öppna året runt. Sommartid finns behov av ytterligare sängplatser för att tillmötesgå efterfrågan från tillresta besökare. Under vinterhalvåret finns istället potential att öka antal tillresande gäster för att fylla befintliga bäddar och stärka handel och restauranger i centrum.

Hotellet fungerar även som en lokal mötesplats för Vaxholmsbor genom de restauranger och lokaler som erbjuds.

Aktiviteter

En återkommande mening i nulägesintervjuerna är att det finns för få aktiviteter i centrum. Flera uttrycker att de går ner till centrum för att handla, fika eller ta en glass på kajen men att det, därutöver, inte finns särskilt mycket att göra. Biblioteket, bion och kyrkans konserter nämns som positiva undantag.

Att umgås kring en aktivitet upplevs som attraktivt, skapar liv och rörelse och drar även publik till butiker, restauranger och caféer. Framförallt är behovet tydligt under vinterhalvåret, men även sommartid saknas aktiviteter i stadskärnan.

I nulägesintervjuerna framkommer flera spontana förslag på aktiviteter. Torghandel, kallbadhus, temavandringar (konstvandring, trädgårdsvandring, historisk vandring, arkitekturvandring), och loppmarknad nämns i flera grupper. Lägre ses av många som en naturlig yta för olika typer av aktiviteter. Här uttrycks önskemål om en förbättrad minigolfbana, skridskobana vintertid, basketplan, boule, och andra fysiska aktiviteter som är enkla att samlas kring. Även utomhusbio, konserter, sommar-teater och möjligheten till en stadspark intresserar.

Inkluderas även Kastellet i centrumdefinitionen finns här idag flertalet bokningsbara aktiviteter, men även lokaler med potential att nyttjas ytterligare för nya aktivitetsändamål.

I bilaga 1 finns en sammanställning av aktiviteter i Vaxholms centrum gata för gata.

Kulturella aktiviteter

Kulturella aktiviteter efterfrågas. I SCB medborgarundersökning 2022 får det lokala kultur- och nöjesutbudet (konstutställningar, teater, konserter mm) höga betyg av knappt hälften (47,5 %) av de tillfrågade. En siffra som ska jämföras med genomsnittet i riket där 65,9 % ger motsvarande betyg. 37,9 % ger Vaxholms stad höga betyg för sitt arbete med att främja det lokala kulturlivet (60,9% i riket).

Kulturella aktiviteter är en viktig ingrediens för en levande stadskärna. Enligt rapporten Cityindex Insikt går det att påvisa att den totala omsättningen i stadskärnan i en liten eller mellanstor stad ökar med 4,3 % när en kulturverksamhet etablerar sig. Detta genom att verksamheten ofta bedrivs på andra tider än många andra branscher, vilket förlänger stadskärnans öppettider och gör att fler människor är i rörelse under större del av dygnet.

Aktiviteter för barn.

Enligt SCB Medarbetarundersökning 2022 anser 94,7 % att det är viktigt att det finns platser för barn att leka på i boendemiljön. Av de svarande ger 70 % utbudet av lekplatser inom kommunen som helhet höga betyg. Motsvarande siffra 2021 var 88 %. Inom centrumområdet finns en nybyggd lekpark på Lägre. Denna uppskattas av barnfamiljerna. Som förbättringspotential nämner några att en traditionell sandlåda saknas, vilket skulle uppskattas. Det finns inte heller någon inramning till lekparken i form av staket mot vägen eller resten av Lägre vilket gör att den kan vara svår att besöka på ett säkert sätt om man som ensam förälder går dit med flera barn.

Utöver Lekparken på Lägre, finns även sommartid ett schackspel på Rådhusorget och Norrhamnsbadet i centrumområdet vilket brukar vara populärt för barnfamiljer. Kommunen bjuder också på promenadteater på Rådhusorget en gång per sommar.

Möjligheten till publika inomhusaktiviteter är begränsat till bibliotekets sagostunder. Strax utanför området finns Öppna Förskolan vilken är välbesökt och uppskattad.

Events

Tillfälliga events som marknader och festivaler skapar liv och rörelse. Flera efterfrågar såväl festivaler som fler marknader och ser positivt på happenings av olika slag, speciellt om dessa äger rum andra tider på året än under sommarhalvåret då det redan är mycket folk i rörelse.

Mötesplatser

Översiktsplan Vaxholm 2030 slår fast att stadsrum och parker med mötesplatser ska ge möjlighet till mötesplatser mellan människor. Drivkraften att träffas och umgås är också genomgående för de samtal som ligger till underlag för nulägesbeskrivningen. I Vaxholms centrum finns idag, utöver caféer och restauranger, biblioteket som enda allmänna öppna mötesplats inomhus.

Även utomhus är mötesplatserna få. De torg och allmänna ytor som finns är välskötta, men inbjuder inte, enligt deltagarna, till att stanna en längre tid. Man går rakt över, byter några ord med de man möter och går sedan vidare. Ett beteende som inte gynnar vare sig handel, restauranger eller bidrar till ett levande centrum på annat sätt.

Mötesplatser för unga

Extra tydligt är behovet av mötesplatser bland ungdomarna. Men behovet finns i alla åldersgrupper. I samtalet med ungdomarna uttrycker flera en önskan om att Storstugan skulle vara öppen varje dag och även mer kvällstid, framförallt under de kalla månaderna. Behovet bekräftas i SCB medborgarundersökning 2022 där enbart 24,8 % ger Vaxholms utbud av mötesplatser för ungdomar höga betyg. Utöver Storstugan finns inga publika platser i centrumområdet där ungdomar kan umgås inomhus. De skulle gärna se att det fanns en food court eller liknande där de kan kombinera mat med någon form av aktivitet, typ biljard, pingis eller dart.

Föräldrar till ungdomar som idrottar påpekar att det behövs samlingspunkter även runt Campus där ungdomarna kan träffas efter skolan, inför och efter träningar. Det café som finns där idag är inte öppet under eftermiddagar och för att vara där behöver man fika. Det finns inte någon möjlighet att "hänga" en längre stund. Även om Campus inte ingår i definitionen av centrum i det här projektet vill de lyfta frågan och påvisa behovet att, i det kommande strategiarbetet, se till helheten och tänka flöden och mötesplatser även utanför centrumområdet.

Mötesplatser över generationer

Tonårsföräldrar och barnfamiljer som har deltagit i nulägesintervjuerna efterfrågar platser i centrum där familjer kan umgås och göra aktiviteter tillsammans. Mötesplatserna behöver inte vara inomhus. Att ses utomhus på Lägret, eller ett torg där det finns möjlighet att samlas kring någon form av aktivitet / förströelse efterfrågas också.

Mötesplatser för äldre

I SCB Medborgarundersökning 2022 har andelen höga betyg för utbudet av träffpunkter för äldre sjunkit från 68 % till 46,7 %, en minskning med 21,3 procentenheter sedan mätningen 2021. I intervjuerna med pensionärsorganisationerna framkommer inte någon tydlig förklaring till siffran. De menar att det arrangeras relativt många aktiviteter för äldre, däremot är antalet lokaler som kan nyttjas kostnadsfritt av föreningarna för att arrangera aktiviteterna begränsat till Kanonen på Hamngatan.

5.2. Det offentliga rummet

Inom centrumområdet finns flera stråk och gemensamma ytor vilka samtliga har potential att vara attraktiva mötesplatser. I SCB medborgarundersökning 2022 får Vaxholms stad höga betyg för underhåll och skötsel av allmänna platser som parker och torg (86% att jämföra med 80,7% i riket som helhet). Även betyget för skötsel av gator, cykelbanor och gångvägar får högre betyg än genomsnittet i riket.

I nulägesintervjuerna lyfts att det finns potential till förbättring när det gäller hantering av offentliga papperskorgar vilka ofta blir överfulla sommartid då Vaxholm har många besökare.

Användning och utformning

I nulägesintervjuerna beskriver många att de uppskattar kajen och att de ser fram emot hur den ska bli när kajreoveringen är klar. Det finns en förväntan på att fler verksamheter ska ta plats längs kajen och bidra till att levandegöra den ännu mer. Detsamma gäller Lägret som i samtliga intervjuer nämns som en plats med stor potential för allt från stadspark till aktivitetsyta med olika utomhusaktiviteter efter säsong. Även Rådhusorget och Söderhamnsplan ses som allmänna platser med potential att användas mer.

I intervjuerna poängteras också att det finns behov av att binda ihop befintliga stråk på ett tydligare sätt. Idag finns på flera ställen luckor i gaturummet mellan befintliga verksamheter och olika målpunkter (som till exempel Lägret och Norrhamnen) där ingenting händer och ingenting leder besökaren framåt. Luckorna påverkar flödet i centrum negativt eftersom det skapar en tveksamhet hos besökare till att fortsätta "runt hörnet" och utforska vidare. Ett exempel på en sådan sträcka är Hamngatan från Biblioteket och vidare mot Lägret, men också Strandgatan och sträckan mellan Rådhusorget och Norrhamnen. Luckor har även uppstått längs Hamngatan och vid Rådhusorget där större butikslokaler står tomma efter att Handelsbanken, SEB och Posten lämnat staden.

Det offentliga rummet ska vara tillgängligt för alla. För personer med funktionsnedsättning kan framkomligheten i centrum till vissa delar vara utmaning. Pensionärsorganisationerna lyfter som exempel att gatsten som underlag är vackert, men att det kan vara problematiskt att ta sig fram på för de som behöver rullator. Korsningen Hamngatan – Rådhusgatan lyfts fram som ett riskområde för personer med synnedsättning då parkering tillåts fram till korsningen, samtidigt som det skyltade gångfartsområdet inte respekteras av bilister. Trottoarpratare och uppskyltade varor utanför butikernas dörrar kan liva upp gaturummet, samtidigt som det minskar framkomligheten på trottoaren utanför. Även kastanjerna på torget vid Söderhamnsplan nämns. När kastanjerna faller till marken skapas risk för halkolyckor. Detsamma gäller när de löven faller senare på hösten då stora ytor lätt blir hala.

En enhetlighet efterfrågas när det gäller gestaltning och dekorationer, något som man menar skulle stärka det estetiska intrycket.

Information och skyltning

Ett verktyg för att överbrygga de "glapp" som finns och leda besökare vidare till såväl sevärdheter som butiker, restauranger, aktiviteter, parker och promenadstråk är skyltning.

Idag saknas ett enhetligt och tydligt skyltprogram för Vaxholms stad. Även samlad information om vad som finns att upptäcka saknas i det offentliga rummet. Besökare och Vaxholmsbor hänvisas till Turistbyrån på Rådhusorget, men information behövs redan på kajen för att underlätta för nytilkomna besökare som just anlänt med båtarna. Guidning längs fina promenadstråk, genom Vaxholms vackraste kvarter och förbi sevärdheter, caféer, butiker med mera önskas. Många uttrycker att de saknar "tåget" som tidigare gick från Vaxholms IP och en runda runt och genom staden.

5.3. Kommunikationer

Att enkelt kunna ta sig till – och från – Vaxholms centrum är en förutsättning för en levande stadskärna. Vaxholms centrum trafikeras både av SL-buss och Waxholmsbolagets båtar i reguljärtrafik. Många väljer också att ta egen bil vilket gör trafik- och parkeringsfrågan ständigt aktuell i Vaxholm. I nulägesintervjuerna är bristen av parkeringar, framförallt sommartid då antalet besökare är stort, den utmaning som lyfts fram mest. För en framgångsrik centrumutveckling behöver vi, i det kommande strategiarbetet, adressera parkeringsfrågan och hitta lösningar som tillfredsställer de diversifierade behov som finns, samtidigt som de går i linje med de målsättningar som formulerats för Vaxholms stadskärna i översiktsplanen Vaxholm 2030.

Parkeringsbehov för bil och båt

I nulägesintervjuerna har vi identifierat följande alternativa parkeringsbehov. Resultatet stämmer väl överens med svaren från den enkät som tidigare genomförts om gågata på Hamngatan och de behov som lyfts i den parkeringsutredning som gjordes av stadsbyggnadsförvaltningen 2013.

Butikerna på Hamngatan uppmuntrar till gågata utanför de egna butikerna eftersom det förstärker viljan att "strosa" mellan butiker vilket lockar till fler köp. Samtidigt finns behov av transporter ska kunna komma fram till butiken. De näringsidkare som inte själva bor i centrum, har också behov av parkering för den egna bilen under verksamhetens öppettider. Detsamma gäller personalens bilar.

Personer som vill göra ett ärende har behov av korttidsparkeringar, i anslutning till butikerna för att göra planerade inköp. Här talas om 30 minuter till en timma som lämpligt tidsintervall. Även pensionärsorganisationerna SPF och PRO lyfter fram önskemålet men betonar att parkeringen ska vara för att lasta bilen efter inköp. Vid "sociala ärenden" som restaurangbesök med mera ser de inte problem med att gå en bit till bilen.

Samma perspektiv lyfts av personer som bor på Kullön och Resarö – det behöver vara enkelt att parkera i närheten av butiker och service för att utträta ärenden. För restaurangbesök eller annat när man ska spendera lite längre tid i centrum går det bra att parkera på promenadavstånd. För Resaröborna kan det också vara möjligt att ställa bilen vid infartsparkeringen vid Engarn, förutsatt att kommunikationen därifrån och tillbaka är tillräckligt frekvent.

Boende i centrum behöver möjlighet att parkera sina bilar på rimligt avstånd från den egna bostaden. Enligt parkeringsnormen för Vaxholm ska det finnas 1,5 parkeringar per villa och 1,1 parkeringar per radhus i centrumområdet. För lägenheter gäller att det ska finnas 9 parkeringar per 1000 m² bruttoarea vilket kan jämföras med ca 0,9 parkeringar per lägenhet. Parkeringsutredningen från 2013 visar att få flerfamiljshus lever upp till den normen vilket gör att boende, framförallt sommartid, konkurrerar med besökarna om parkeringsplatserna.

Aktivitetsföretag och boendeanläggningar efterlyser parkeringar där deras gäster kan stå under hela dagen – och natten för övernattande gäster. För deras verksamheter är det viktigt att gästen smidigt kan ta sig från parkeringen till anläggningen. Om parkeringen inte är i centrum behöver det alltså finnas en frekvent transport från parkeringen till centrum.

Turister och dagbesökare har behov av att parkera bilen på ett sätt som gör att de upplever att det är enkelt och bekvämt att göra en utflykt till Vaxholm. De har också behov av tydlig förhandsinformation om var de hittar parkeringsplatserna och hur parkering går till.

Boende på öar utan bilförbindelse har behov av båtplatser i anslutning till centrum. Idag finns 6 platser vid Gästhamnen där permanentboende med ö-kort kan lägga till sina båtar för att göra ärenden. För vistelse längre än 2 timmar hänvisas till Gästhamnens ordinarie platser eller till de båtplatser som finns på utsidan av flytbryggan vid Norrhamnen. Här är fri angöring upp till 3 timmar. Under kajrenoveringen utökas antalet platser genom en tillfällig flytbrygga i Kastellsundet.

Hållbara transportalternativ

Vaxholms stadskärna har fördelen att trafikeras av både SL-buss och Waxholmsbolagets båtar i reguljärtrafik. För både turister och dagbesökare är det smidigt att välja buss eller båt som transportmedel till och från Vaxholm och de kollektiva färdmedlen rekommenderas i marknadsföringen av Vaxholm som besöksmål. Turtätheten på Waxholmsbolagets båttrafik under lågsäsong har förbättrats med den nya pendelbåtlinjen (83). Däremot saknas fortfarande turer under senare kvällstid från Stockholm till Vaxholm.

Många boende i kommunen använder sig av kollektivtrafiken för att pendla till och från sina arbetsplatser. Däremot är kollektivtrafik inte alltid ett självklart val för att åka till Vaxholms centrum. En anledning till det är turtätheten och bristande anslutningsbussar.

Boende på Resarö upplever att turtätheten för bussar till Vaxholms centrum har försämrats genom att 670X har återgått till att inte stanna i Engarn, något som ger dem färre bussar att välja på vid resa till och från Vaxholms centrum. Alla bussar har inte heller anslutningsbuss ut på Resarö. Framförallt på eftermiddagar och kvällstid är turlistan för anslutningsbuss 680 gles. Sammantaget gör det bussen till ett mindre attraktivt alternativ när de ska åka in till Vaxholms centrum. I kombination med parkeringsutmaningar dagtid under sommarmånaderna blir det en bidragande orsak till att de besöker Vaxholms centrum mer sällan och gör ärenden på annat håll.

Föräldrar till barn i tonåren som bor på Resarö menar att bristen på anslutningsbuss och den nuvarande turtätheten är ett hinder för deras ungdomar att ta sig ner till centrum på egen hand. De upplever inte att det känns tryggt att deras ungdomar vänta längre tider i Engarn.

Utmaningen kan antas vara densamma för boende på Bogesund och Rindö då turtätheten för buss 681 och 688 är gles. För boende på Skarpö finns inte någon kollektiv busstrafik att tillgå. Boende på Tynningö, Ramsö och andra öar utan bilförbindelse är hänvisade till Waxholmsbolagets turlista i det fall de inte tar egen båt.

En "rundslina" med buss eller båt efterfrågas för att underlätta kollektiv transport till centrum från olika delar av kommunen. Även lånecykelsystem à la det som till finns i Stockholm och på andra orter där man tar kvitterar ut sin lånecykel via app efterfrågas för att enkelt att ta sig mellan centrum och olika platser i kommunen.

6. Förutsättningar för företagande i centrum

Vaxholms kännetecknas av ett starkt entreprenörskap. Enligt Statistiska Centralbyrån (SCB) finns ca 2000 företag i kommunen. Av dessa har drygt 9 av 10 färre än 10 anställda. Den vanligaste branschen enligt branschregistret är "verksamhet inom ekonomi, juridik, vetenskap och teknik" vilken till största delen utgörs av egenanställda konsulter, nästa största bransch är byggföretag följt av handel.

Flera arbetsställen hade låg omsättning vilket kan tyda på att de utgör sidoverksamheter, men sammantaget gör det ändå Vaxholm till en av landets mest småföretagartata kommuner. 38 % av kommunens skatteintäkter 2020 kom från småföretag.

De näringsidkare som har deltagit i arbetet med nulägesbeskrivningen vittnar om ett starkt engagemang och vilja att driva verksamheter året runt. Samtidigt gör säsongsvariationen att det är svårt att driva verksamheten med lönsamhet vintertid då kundunderlaget viker. I Vaxholm finns få större arbetsgivare och många av kommunens egenföretagare driver sina verksamheter från bostaden. Det begränsade antalet arbetsplatser minskar rörligheten i centrum och bidrar negativt till köpkraften. Något som märks i butiker och restauranger framförallt vardagar under lågsäsong.

6.1 Samverkan

De näringsidkare som har sina verksamheter i centrum och som deltagit i nulägesintervjuerna uttrycker att de har ett gott samarbete och utbyte sinsemellan. Samverkan i Företagarna och Destination Vaxholm lyfts fram som positiva nätverk för att stärka det lokala näringslivet. Däremot upplever flera att det finns förbättringspotential i dialogen med kommunen. Framförallt lyfts frågor som rör logistiken kring företagandet, som utmaningar med återvinning / sophantering, belysning och parkering. Både företag och bostadsrättsföreningar lyfter också långsamma bygglovsprocesser som ett hinder för utveckling och etablering. Företagen upplever även att det finns ett motstånd mot att få gehör för idéer och förslag på förbättringar.

Företagen efterfrågar en större flexibilitet, och även information i förväg om förändringar som planeras i kommunen och påverkar deras verksamheter. Samma önskemål uttrycks från de föreningsrepresentanter som deltagit i nulägesintervjuerna.

I SCB Medborgarundersökning 2022 ger 32,4 % höga betyg för hur Vaxholm stad informerar om större förändringar i kommunen och 25,9 % anser att kommunens invånare har goda möjligheter att delta aktivt i utvecklingsarbetet. 17,2 % upplever att kommunens politiker är lyhörda för invånarnas tankar och idéer.

Nulägesintervjuerna visar att även samverkan mellan aktörer av olika kategorier kan förbättras. Idag saknas nätverk för en aktiv dialog mellan näringsliv, fastighetsägare, boende och kommunen i frågor där de olika aktörerna har gemensamma intressen och beröringspunkter.

7. Nästa steg

Nuläget, så som det är beskrivet i detta dokument, är vår gemensamma utgångspunkt i det kommande strategiarbetet. Utöver den hämtas inriktningar och ledning från Vaxholms stads näringslivsstrategi, Vaxholms stads hållbarhetsstrategi 2021 – 2030 och Översiktsplanen Vaxholm 2030 samt samverkan med projekten för Vaxholms kajer, Rådhuset och den pågående Handelsutredningen.

Strategiarbetet kommer att genomföras i fem fokusområden där näringsliv, fastighetsägare / bostadsrättsföreningar, föreningsliv, Vaxholmsbor och tjänstepersoner kommer att bjudas in att delta.

Fokusområden

1. Utbud (handel, service, aktiviteter, upplevelser, mötesplatser, öppettider, användning av gemensamma ytor för att stärka utbudet).

2. Platsen (gestaltning, stråk, renhållning, trygghet, tillgänglighet, belysning, information och skyltning).
3. Kommunikationer (Färdstätt, parkering).
4. Platsvarumärket (Identitet och målbild).
5. Roller och samverkan

Hållbarhetsperspektivet, barnperspektivet och jämställdhetsperspektivet beaktas i varje område.

Fokusområdena kan vid behov komma att justeras under arbetet med strategin. Arbetet förankras löpande i Näringslivsberedningen och för de områden där det är relevant även i Nämnden för Teknik Fritid och Kultur innan beslut om strategin fattas av kommunstyrelsen.

Bilaga 1

Butiker, caféer / restauranger och aktiviteter i centrumområdet

Sammanställning per 2022-02-22

Hamngatan

Butik	Café / Restaurang	Aktivitet
<u>Året runt</u>	<u>Året runt</u>	<u>Året runt</u>
Aggers Tapetserarverkstad	Parkgrillen	<i>Inomhus</i>
Blomsterinspiratören	Best of India	Storstugans fritidsgård
Coop Konsum	La Casa della Pizza	Kanonen
Pelle P	Gateau	Vaxholms bio
Waxholm Sport & Fritid	10an Sportbar	Vaxholms kyrka
Waxholms Optik	Waxholms hotell, matsalen	Vaxholms stadsbibliotek
Mingel i Vaxholm	Melanders	
Lilla Handelsboden		<i>Utomhus</i>
Waxholms choklad		Lekparken på Lägret
Apoteksgruppen		Utomhusgym på Lägret
Entrénd		
Waxholms Järn & Färg		
Rock & Rigg		
<u>Säsong / enstaka dagar</u>	<u>Säsong / enstaka dagar</u>	<u>Säsong / enstaka dagar</u>
SeaSea	Waxholms glassbar	Minigolfen på Lägret
	Kabyssen	Boule på Lägret
	Glass på Hörnet	

Rådhusgatan, Rådhusstorget

Butik	Café / Restaurang	Aktivitet
<u>Året runt</u>	<u>Året runt</u>	<u>Året runt</u>
Skout	-	<i>Inomhus</i>
Firma Bankemalm		-
Bland Kobbar & Skär		<i>Utomhus</i>
		-
<u>Säsong / enstaka dagar</u>	<u>Säsong / enstaka dagar</u>	<u>Säsong / enstaka dagar</u>
Linén for Life	Glasskiosken på Rådhusstorget	Vaxholms cykeluthyrning
		Schack på Rådhusstorget

Strandgatan, Fiskaregatan

Butik	Café / Restaurang	Aktivitet
<u>Året runt</u>	<u>Året runt</u>	<u>Året runt</u>
Magasinet i Waxholm	-	<i>Inomhus</i>
		-
		<i>Utomhus</i>
		-
<u>Säsong / enstaka dagar</u>	<u>Säsong / enstaka dagar</u>	<u>Säsong / enstaka dagar</u>
	Bistro Magasinet	-
	Camilles trädgård & café	

Norrhamnen

Butik	Café / Restaurang	Aktivitet
<u>Året runt</u>	<u>Året runt</u>	<u>Året runt</u>
-	-	<i>Inomhus</i>
		-
		<i>Utomhus</i>
		-
	<u>Säsong / enstaka dagar</u>	<u>Säsong / enstaka dagar</u>
	Café Hembygdsgården	Norrhamnsbadet
		Kajakomat
		Hembygdsmuséet

Söderhamnen, Söderhamnsplan

Butik	Café / Restaurang	Aktivitet
<u>Året runt</u>	<u>Året runt</u>	<u>Året runt</u>
Systembolaget	Hamnkrogen	<i>Inomhus</i>
Jolie Môme	Bistro Boulangerie	-
Pressbyrån	Boulangieriet (café)	
Synsam	Sushi Ika	<i>Utomhus</i>
	Winbergs	-
	Grekiska grill & bar	
<u>Säsong / enstaka dagar</u>	<u>Säsong / enstaka dagar</u>	<u>Säsong / enstaka dagar</u>
Bodarna i Gästhamnen	Kobben	-
	C-bar	
	Sjömacken (kiosk)	

Ekuddsgatan, Drottninggatan

Butik	Café / Restaurang	Aktivitet
<u>Året runt</u>	<u>Året runt</u>	<u>Året runt</u>
<u>Säsong / enstaka dagar</u>	<u>Säsong / enstaka dagar</u>	<u>Säsong / enstaka dagar</u>
	Roddarhuset	Roddarhuset
		Badbryggan på Ekudden